

Synvillan

Från Kalle Anka till Khomeini. It-entreprenören och thrillerförfattaren Lennart Ramberg har hämtat inspiration till stenarbetena i sin villa i Bromma från resor i både seriernas värld och den verkliga. Villa Ramberg är i dag en hemlig borg – där allt inte är synligt för ögat. **TEXT PETTER EKLUND**

FOTO: VALTER EKLUND STENENTREPRENADER

Det går ett drömspår från Kalle Anka till halländsk granit. När Lennart Ramberg lät klä sin villagrund i huggen sten var det en lång längtan som blev besvarad. Det han sökte var en barndomsupplevelse av genuin sten, en gång skildrad i en serietidning.

– Historien bakom graniten går tillbaka till 1966. Då kom en Kalle Anka-tidning med äventyret *Den gamla borgens hemlighet*, med skatter och spöken i ett gammalt skotskt slott. Jag var sex år och hade aldrig sett ett liknande bygge. Enormt mycket rå, massiv sten och jag blev helt såld.

Man kan förstå fascinationen. Just det äventyret är en klassiker som satte outplånliga spår i en generation av Kalle Anka-läsare. Det skapades 1948 av Carl Barks, den störste av Kalle Ankas berättare och tecknare.

Barks lade ner mycket möda på miljöerna han tecknade. Slottets McDucks förlagor hämtades från tidskriften National Geographics bilder av slott i Skottland och Wales, med tillagda torn och tinnar.

– Nästa kick kom några år senare med Tjolöholms slott, berättar Lennart.

Slottet är en pärla, ritat i engelskdof-tande tudorstil och uppfört åren kring förra sekelskiftet.

Lennarts stendlängtan följde med upp i vuxenlivet. Med åren kom han själv flera gånger till Skottland.

– Senast låg familjen med segelbåten förtöjd vid Urquhart Castle uppe i Loch Ness. På den vägen är det. Klart man vill ha granit runt sig, så är det bara.

Sten och trä. I familjens hem i Bromma har Lennart och hans fru Brita fått det bästa av två världar. Huset är en harmonisk villa, med drag av liten lantherrgård, byggd 1924 på en sluttning mot en tallskog med knallar och bumlingar.

– Egentligen är jag ju en träkille, säger Lennart och berättar om sin uppväxt på

ett värmländskt lantbruk. Äldre trävillor ligger runt om huset och ett stenkast bort ligger "Per Albin-husen", de kända funkisradhusen på rad på Ålstensgatan. Lennart med familj flyttade hit i slutet av 1990-talet. Han är teknologie doktor och thrillerförfattare, bland annat till den nyutkomna *Einsteins arvingar*.

Det skulle dröja många år innan Lennarts stendrom väcktes till liv. År 2008 utökades huset med ett större rum uppåt skogen och kök och källare byggdes om. Nu var det dags för gedigen sten även utomhus.

I dag står huset stadigt på en imponerande stengrund. Hur gick det till?

– Ögat blir förvillat. Det ser ut som om huset vilar på granit, säger Lennart.

Det exklusiva illusionstricket består i att huggna granitblock hängdes med kramlor utanpå husets murade grund.

– Lennart ville ha en traditionell grund som de gjordes vid förra sekelskiftet, när de var som mest välbyggda och pampiga. Visuellt skulle den se ut som en hederlig 1800-talsstengrund, säger Mikael Stjernborg, vd på Valter Eklund Stenentreprenader som utförde arbetet.

Företaget har sin bas i Vällingby sedan

Urquhart Castle vid Loch Ness i Skottland uppfördes på tidigt 1200-tal och är en av Lennart Rambergs inspirationskällor.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS/©SAMFENTRESS

FOTO: VALTER EKLUND STENENTREPRENADER

Huggna granitblock har hängts med kramlor utan på husets murade grund för att ge illusionen av en stengrund.

FOTO: PRIVAT

”Det här är ju ryggnäckarmaterial och det var överraskande hantverksmässigt, mycket slit med mejsel. De här killarna är hjältar.”

starten på 1940-talet. I dag gör man naturstensarbeten i hela skalan från mindre trädgårdsjobb till stora uppdrag för bland andra Stockholms hamn, Skanska, PEAB och NCC.

Mikael minns stenarbetet väl.

– Vi kom in i ett tidigt skede, visade prover och referenser från liknande jobb, diskuterade kulörer och kvaliteter.

Stenen som valdes är en halländsk granit, bruten av Emmaboda Granit i Bårarps stenbrott utanför Getinge, där granit har brutits sedan slutet av 1970-talet. Ett antal block köptes och klövs till råskivor, som sedan handbearbetades på plats.

– När man gör en beklädnad måste man tänka på vissa estetiska delar för att det inte ska gå att ”syna bluffen”, berättar Mikael. Det ska se ut som hela stenar, speciellt i hörnen, och därför måste allt göras på plats.

Efterhand växte projektet och Valter Eklund byggde trappor, pollare och utförde andra stenarbeten på tomten. Två till sex man jobbade under hela projektet. Arbetsledare var Tonie Nenzén, specialist på murar och beklädnader.

– Det här är ju ryggnäckarmaterial och det var överraskande hantverksmäs-

sig, mycket slit med mejsel. De här killarna är hjältar, säger Lennart Ramberg.

Stenarbetena fortsätter inomhus i en spännande kontrast mellan husets trächarm och naturstensens förmåga till lyx. Ett rödbrunt stengolv flyter mellan rummen och in under dörrar. I köket möts vi av en rödflammig, expressiv sten i bänkarna.

– Det är faktiskt samma granit som i grunden utomhus, säger Lennart.

Granit undergår en förunderlig förvandling när den slipas och poleras. Den kärva stenytan har här lyfts till glänsande elegans. Det är Hallandia Bårarp, en flammig gnejs med inslag av rött, blått och svart.

Det är fascinerande hur sten kan förflytta oss i känslan till andra platser. Här mellan spisen och diskhon befinner vi oss plötsligt i ett exotiskt strandhus i Miami eller en salong i Milano.

I ett gästtoalettrum finns en spännande godbit: ett cylinderformat handfat tillverkat ur ett stycke urborrad Bårarpsgranit som har bearbetats och polerats. En trappa ner, i vinkällaren som möter den råa klippan, finns en liknande

specialare: ett handfat skapat ur en av sprängstenarna som sågades, slipades till en skål och polerades.

– Jag ville att något från tomten skulle vara kvar i huset, säger Lennart. Det är läckert att skölja händerna i en souvenir av äkta Brommagranit.

En dörr bort öppnar sig ett bastu- och relaxrum som en dröm av beige och röd Travertinkalksten på väggar och i golvrutor. Inspiration fick Lennart och Brita i Iran där de såg vackert röd och beige sten på Imam Khomeini International Airport i Teheran. De kunde inte glömma effekten. Via Valter Eklund hittades en Travertin Rosso Persiano och en beige Diane Reale, båda slipade.

– Brita och jag laborerade med olika varianter, la ut på golv och gillrade upp mot väggarna, tills vi tyckte att det kändes rätt.

Så fick huset sitt lyxigaste, mest helgjutna rum, glänsande som ur en annan tid än husets 1920-tal. Så blir stenen till berättelser om andra platser och tider, om smak och funktion, om arbete och gedigen borgkänsla.

Man kan trolla med sten. ■

FOTO DENNA SIDA: ANNA RUT FRIDHOLM

Bastu- och relaxavdelningen är inspirerad av Imam Khomeini International Airport i Teheran.

”Jag ville att något från tomten skulle vara kvar i huset. Det är läckert att skölja händerna i en souvenir av äkta Brommagranit.”

Projekt: Villa Ramberg, Bromma.
Entreprenör: Valter Eklund Sten-entreprenader.
Stenleverantör: Emmaboda Granit samt VE Sten.

Bänkskiva i Bårarpsgranit.

Handfatet är tillverkat av ett enda block Bårarpsgranit.